

niet te releveeren, die zeker weer hun invloed op het bedrijfsleven zelf zullen doen gelden.

J. H. HAGEMAN

BESLECHTE GESCHILLEN

Red. Mr. A. E. J. NYSINGH

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

DECHARGE VAN DIRECTEUREN VAN NAAMLOOZE VENNOOTSCHAPPEN

Onder den titel: Aansprakelijkheid en décharge van Directeuren van Naamlooze Vennootschappen heeft Prof. Mr. E. M. Meijers op den vijftienden accountantsdag een rede gehouden waarin hij verschillende vragen, die zich in verband met de genoemde punten voordoen, heeft uiteengezet en besproken. Men vindt het verslag van deze rede in den eersten jaargang van dit maandblad, blz. 23 e.v.

De beslissing in de bekende zaak van de N.V. Perlak Petroleum Maatschappij te Amsterdam, tegen haren vroegeren directeur E. Deen was toen reeds gevallen en werd door Prof. Meijers dan ook aan een nader onderzoek onderworpen.

Nog niet beslist was de procedure van de Curatoren in het faillissement der N.V. de Zuid-Hollandsche Credietvereniging te 's-Gravenhage tegen den directeur dier vennootschap W. J. J. A. Truffino. Ook in deze laatste procedure heeft zich de vraag voorgedaan welke de kracht en beteekenis is eener verleende décharge.

Deze beslissing is sedert dien gevallen en wel bij arrest van den Hoogen Raad van 20 Juni 1924. Het loont de moeite er een oogenblik bij te blijven stilstaan en te onderzoeken of zich in die procedure nog nieuwe gezichtspunten hebben voorgedaan en in hoeverre het standpunt van de rechterlijke macht hetzelfde is gebleven als in de zaak *Perlak-Deen*.

Vooraf moge een korte samenvatting gaan:

Tusschen een Naamlooze Vennootschap en haren directeur bestaat een contractuele verhouding, een arbeidscontract; de directeur is arbeider in haar dienst, en als zoodanig gehouden, de verplichtingen, welke de Wet, de statuten of de bijzondere bepalingen van zijn contract hem opleggen, na te komen en wel „behoorlijk” na te komen. Voor richtige nakoming staat hij in; bij niet-nakoming of niet behoorlijke nakoming (wan praestatie) is hij schadeplchtig.

De Naamlooze Vennootschap kan dan van hem vorderen vergoeding der schade, door haar geleden tengevolge van zijn wanpraestatie, welke zich kan voordoen in den vorm van positieve overtreding van bepalingen uit arbeidscontract of statuten, maar ook in den vorm van niet-behoorlijke, niet richtige uitvoering van de hem opgedragen taak (onvoldoende beleid, z.g. kunst-fouten).

De hier bedoelde aansprakelijkheid bestaat tegenover de Naamlooze Vennootschap.

Deze kan in den regel vrijelijk beoordeelen, in hoeverre zij zich met het gevoerde beheer kan vereenigen, in hoeverre zij het beleid van den directeur afkeurt.

Keurt zij het beleid goed, of verklaart zij zich er mede te kunnen vereenigen, dan vervalt iedere aanspraak op schadevergoeding; zij ontlast (déchargeert) den directeur van zijn aansprakelijkheid voor het gevoerd beheer.

Twee vragen zijn thans aan de orde.

De eerste is: hoever strekt een gegeven décharge?

De tweede: kan een Naamlooze Vennootschap vrijelijk décharge verleen?

Wij beginnen met de eerste vraag: hoever strekt de werking

eener décharge; de werking zelf — ontlasting, kwijtschelding van aansprakelijkheid — wordt niet betwist en is ook niet betwistbaar.

Uit den aard der zaak kan een décharge al naar gelang van de omstandigheden algemeen of beperkt verleend worden; doch in de praktijk is zij ruim; in de zaak *Perlak-Deen* vloeyde zij voort uit de goedkeuring van de balans en winst- en verliesrekening, en omvatte zij volgens artikel 18 der statuten „de handelingen van den directeur in het afgelopen jaar”. En zoo is het in de meeste gevallen, de décharge wordt gegeven voor het geheel van handelingen uit een afgelopen jaar.

De Rechtbank besliste echter dat het ontslag van aansprakelijkheid, hetwelk volgt uit de goedkeuring van zekere stukken, niet verder strekt dan voor datgene wat uit die stukken blijkt.

Tegen dit beginsel heeft Prof. Meijers bezwaar aangevoerd; volgens hem is het te algemeen en daarom onjuist; de décharge zou niet moeten gelden voor punten, die verzwegen of onwaar zijn, terwijl de verplichting bestond, omtrent die punten mededeeling te doen.

Wij mogen dit bezwaar thans laten rusten en volstaan met het in herinnering te brengen.

Waar de Wet nergens een speciale bepaling omtrent kracht of omvang eener verleende décharge bevat, kon door een dergelijke beslissing als de Rechtbank gegeven had, de wet ook moeilijk geschonden zijn; zoo moest het cassatieberoep *Deen* dan ook verworpen worden, omdat geen wetsartikel, en met name niet artikel 1374 van het Burgerlijk Wetboek, bepalende, dat overeenkomsten te goeder trouw moeten worden ten uitvoer gelegd, zich verzet tegen de leer, dat de strekking der décharge, welke onmiddellijk uit de goedkeuring van bepaalde stukken voortvloeit, door den inhoud dier stukken wordt bepaald.

In de procedure ingesteld door de curatoren in het faillissement der Zuid-Hollandsche Credietvereniging, lag de zaak anders; daar was de décharge niet verbonden aan goedkeuring van de balans en winst- en verliesrekening, doch beriep de directeur er zich op, dat hem telken jare door de algemeene vergadering uitdrukkelijk décharge voor zijn beheer over het afgelopen jaar was verleend.

Kon de Rechtbank dus in de zaak *Perlak-Deen* zeggen: ontslag van aansprakelijkheid door goedkeuring van stukken omvat niet meer dan wat uit die stukken blijkt, hier kon zij dat niet doen: er werd een beroep gedaan op een uitdrukkelijk verleende, algemeene décharge.

Het ging in deze procedure over de aansprakelijkheid volgens het verleen van hoogere credieten aan bepaalde personen, dan statutair geoorloofd was.

De rechtbank heeft daarbij vastgesteld dat de overschrijding van het statutair crediet-maximum niet bleek uit de balansen en jaarverslagen en niet aan de algemeene vergaderingen was medegedeeld; dat de vergaderingen er ook niet over hebben gehandeld en dat de aandeelhouders geen reden hadden om die overschrijding te onderstellen en daarop niet verdacht hadden te zijn.

Rechtbank en Hof beslisten — en de Hooge Raad verwierp weder het ingestelde beroep in cassatie omdat de beslissing met geen enkel wetsartikel in strijd was, met name niet met het bovengenoemd artikel 1374 van het Burgerlijk Wetboek — dat onder deze omstandigheden, nu de gepleegde handelingen als verzwegen mochten worden verweten en werden verweten, de goede trouw, in acht te nemen bij de uitvoering der tusschen een naamlooze vennootschap en haar directeur bestaande overeenkomst medebrengt, dat deze laatste zich niet kan beroepen op een door de algemeene vergadering, zelfs uitdrukkelijk, verleende décharge.

Deze beslissing schijnt ons juist dan die uit de *Perlak-*

Deen procedure. Doch men hoede zich voor verwarring. Overeenkomsten, ook arbeidsovereenkomsten tusschen den directeur eener vennootschap en die vennootschap, moeten te goeder trouw worden ten uitvoer gelegd; maar is het in strijd met de goede trouw indien de directeur, aan wien uitdrukkelijk décharge is verleend — en dit was in de procedure *Perlak-Deen*, dank zij artikel 18 der statuten van de Perlak Petroleum Maatschappij toch eigenlijk ook het geval — zich daarop tegenover die vennootschap beroept?

In het algemeen is dat zeker niet het geval; maar onze meening brengt de goede trouw eerder mede dat een naamlooze vennootschap niet meer kan terugkomen op wat zij eenmaal heeft goedgekeurd.

Doeh de vraag is: hoever strekt de werking der décharge, wat omvat de décharge, wat is goedgekeurd?

Dat is het punt in kwestie.

De woorden alléén van het besluit van de Algemeene Vergadering of van de statuten beslissen dat niet en kunnen dat niet beslissen.

„Hoe algemeen ook de bewoordingen zijn, waarin een overeenkomst aangegaan is, omvat dezelve echter alleen die zaken waaromtrent het blijkt dat partijen voornemens waren te handelen” (artikel 1386 van het Burgerlijk Wetboek).

Deze en dergelijke bepalingen moeten de beslissing brengen. Wanneer er dan punten zijn, welke de directeur redelijker wijze aan de Algemeene Vergadering had moeten mededeelen, wilde hij van zijn aansprakelijkheid daaromtrent ontheven worden, en waarvan hem terecht verweten wordt, dat hij deze verzwegen heeft, dan is ook juist de beslissing, dat in een dergelijk geval de directeur aangesproken tot schadevergoeding, zich niet van de zaak kan afmaken door tegen de vennootschap aan te voeren:

het debat is gesloten, want gij hebt mij van mijn aansprakelijkheid ook voor deze handelingen ontslagen.

De décharge omvat deze punten niet, nu de algemeene vergadering deze niet gekend heeft, daarover niet heeft gehandeld en daarover niet heeft kunnen handelen; een werkelijke beslissing over die punten was noodig geweest, en alleen de directeur, die gedechargeerd wenschte te worden, had een beslissing kunnen uitlokken en moeten uitlokken.

En wil men er de goede trouw bijhalen, dan bestaat ook daartegen geen bezwaar; het is in strijd met de goede trouw zich te beroepen op ontslag van aansprakelijkheid voor bepaalde handelingen wanneer men die handelingen had moeten mededeelen, doch deze heeft verzwegen.

In de zaak *Perlak-Deen* had de Rechtbank reeds een soortgelijke beslissing gegeven als tweede grond, waarom zij het beroep van den Heer *Deen* op de décharge verwierp, doch de Hooge Raad zelf behoefde in zijn arrest daarover toen niet te beslissen.

De beslissing is thans echter meer uitvoerig en daardoor veel juister geformuleerd.

De eerste keer immers volstond de Rechtbank met te beslissen:

„dat de goede trouw medebrengt, dat de directeur zich op de goedkeuring der stukken, als ontslag van zijn aansprakelijkheid niet kan beroepen, nu het hier juist de punten betrof, waaromtrent de stukken geen licht geven en welke de vennootschap hem als verzwegen verweet”.

ja, zij voegde daaraan zelfs toe, tot weerlegging van het betoog van den heer *Deen*, dat de aandeelhouders de juiste toedracht uit het prospectus hadden kunnen leeren kennen:

dat het niet de vraag is, of aandeelhouders zich van elders de noodige wetenschap zouden hebben kunnen verschaffen,

doeh of de stukken, die en zooals zij zijn overgelegd, de feiten inhouden, op welker kennis zij recht hebben.

terwijl daarentegen in de tweede zaak de Hooge Raad de beslissing der Rechtbank juist achtte, nu de aandeelhouders *geen reden hadden* het handelen in strijd met de statuten te veronderstellen, en daarop *niet verdacht hadden te zijn* terwijl de gepleegde handelingen *als verzwegen mochten worden* verweten en werden verweten.

Aldus opgevat geeft de procedure inzake de Zuid-Hollandse Credietvereniging een juiste toepassing van het boven aangehaalde, door Prof. Meyers op den vijftienden accountantsdag verdedigde standpunt: de décharge geldt niet voor verzwegen punten indien de verplichting bestaat omtrent die punten mededeeling te doen.

Thans nog een enkel woord over de tweede, in den aanvang van dit artikel gestelde vraag: kan een naamlooze vennootschap vrijelijk décharge verlenen of is zij in haar bevoegdheid beperkt. Ook deze vraag is in de procedure der Zuid-Hollandse Credietvereniging onder de oogen gezien; de Rechtbank besliste dat ook al zou men moeten aannemen, dat de décharge waarop de directeur zich beriep de handelingen in strijd met de statuten verriicht zou omvatten, deze décharge dan slechts bindend zou kunnen zijn, indien deze verleend was met algemeene stemmen van *alle* aandeelhouders, hetgeen niet het geval geweest was.

Is deze beslissing juist? Het schijnt ons wel, mits men haar slechts beperkt tot het geval, waarvoor zij gegeven is.

Immers, men dient te onderscheiden.

Décharge is ontlasting van een eventuele schadeplicht, afstand van eventuele vorderingsrechten.

De vennootschap is daartoe bevoegd, zij handelt indien de statuten niet anders bepalen, bij meerderheid van stemmen. Maar wanneer het gaat over goedkeuring van handelingen en ontslag van aansprakelijkheid voor handelingen, welke in strijd met de statuten zijn verriicht, dan wordt de beslissing anders. De vennootschap is aan hare statuten gebonden; ieder aandeelhouder heeft recht op naleving dier statuten, deze kunnen binnen zekere grenzen (zie daarover ons artikel in den eersten jaargang van dit maandblad blz. 155 e.v.), gewijzigd worden; zoolang dit niet geschied is dienen zij te worden nageleefd; niet-naleving is slechts dan geoorloofd, wanneer alle aandeelhouders, ook de niet ter algemeene vergadering verschenenen, daarmede accoord gaan; de algemeene vergadering van aandeelhouders kan daarom niet bij meerderheidsbesluit andere aandeelhouders bindende besluiten tot goedkeuring van handelingen welke met de statuten in strijd waren, nemen.

WETTELIJKE BESCHERMING VAN DEN ARCHITECTEN- EN DEN ACCOUNTANTSTITEL

In het architectenberoep hoerschen soortgelijke toestanden als in het accountantsberoep; ook daar viert de beunhazerij hoogtij. Het is dan ook begrijpelijk, dat de architecten-organisatie, de Bond van Nederlandsche Architecten (B. N. A.), op middelen zint om dit euvel te bestrijden. Een commissie, bestaande uit de heeren Prof. Ir. *G. Diehl*, Prof. Ir. *M. J. Granpré Molière* en *J. C. Meischke*, werd ingesteld om een ontwerp wettelijke regeling uit te werken. Deze commissie komt in haar rapport tot de conclusie, dat wettelijke regeling van het *beroep* voorshands op onoverkomelijke bezwaren moet afstuiten en meent daarom wettelijke bescherming van den architectentitel te moeten voorstaan. Omtrent de wijze, waarop de commissie deze bescherming wenscht geregeld te zien, zegt het rapport:

Met wettelijke bescherming wordt bedoeld, dat alleen zij den